

SOSYAL POLİTİKA (SKY 205)

Doç.Dr.Gülbiye
Yenimahalleli Yaşar

SANAYİ DEVRİMİ

Sanayi Devrimi, genel olarak makinenin ve onunla birlikte buhar ve büyük fabrika sanayinin doğuşu olarak adlandırılabilir.

Sanayi Devrimi 18. yüzyılın ikinci yarısının sonlarına doğru İngiltere'de doğmuş, İngiltere'den batı Avrupa ülkelerine yayılmıştır.

SANAYİ DEVRİMİ

Cahit Talas'a göre Sanayi Devrimi, «küçük zanaat, tezgah ve atölye üretiminin yerine yeni buluşların getirdiği yeni teknik ve makinelerle donatılmış fabrika üretiminin geçmesi»,

başka bir deyimle,

«yeni bir enerji kaynağı buhar gücünün harekete geçirdiği makinenin insan, rüzgar, su ve hayvan gibi doğa enerjisinin yerini almasıdır».

SANAYİ DEVRİMİ

Günümüzün çalışma koşullarını değerlendirebilmek için Sanayi Devrimi'nin yarattığı ekonomik ve toplumsal koşulların incelenmesi büyük önem arz etmektedir.

Sanayi Devrimi liberal bir düşünce ortamı içinde gerçekleşmiştir.

Sanayi Devrimi emek ve sermaye arasındaki ilişkileri derin bir biçimde değiştirmiştir.

SANAYİ DEVRİMİ

1. Kapitalizm

Feodal yapı XV. Yüzyıldan itibaren çökmeye başlamıştır. Bazı nedenler:

- Ulus devletin doğuşu ile merkezi otoritelerin kurulması,
- Ticaretin genişlemesi,
- Paranın rolünün büyük ölçüde artması.

SANAYİ DEVRİMİ

1. Kapitalizm

- Üretim araçları özel kişilerin mülkiyetindedir.
- Kişisel çıkar esastır / üretim kar elde etmek için yapılır.
- Ekonomik liberalizm, dolayısıyla piyasa ekonomisi hakimdir.
- Rekabet esastır.
- «Sözde» sözleşme özgürlüğü bulunmaktadır.

SANAYİ DEVRİMİ

Sanayileşme ile yeni bir işçi sınıfı doğmuştur. Bu sınıfın çalışma koşulları çok ağırdır:

- Ücretler
- Çalışma süreleri
- Çocukların ve Kadınların Fabrika Yaşamına Girişi
- Sınıf savaşımları

SANAYİ DEVRİMİ

Ücretler:

- Son derece yetersiz ve istikrarsız olup «sefalet ücreti» düzeyindedir.
  - Almanya'daki ücretlerle tutuklulara verilen kalori miktarı kadar bir kaloriye denk yiyecek almak mümkün değildir (Talas, 1990:42).
  - Fransa'da 1834 tarihinde günde 20 saat çalışmalarına karşı işçilerin ailelerinin geçimini sağlayamadıkları belirtilmektedir.
  - 1835 yılında kimi düşünörlere göre «işçi için yaşamak ölmeyecek kadar geçim sağlayabilmektir».

SANAYİ DEVRİMİ

Çalışma Süreleri:

- Ortalama günde 15-18 saat arasındadır.
- Çok uzun çalışma sürelerinin gerekçesi işverenler tarafından «değişmez sermayeyi atıl bırakmamak» olarak gerekçelendirilmektedir.
- İngiltere'de 1850'de yayımlanan Mavi Kitap'a göre çalışma süreleri 14-16 saattir.
- Fransa'da 16 saattir. El dokuma atölyelerinde daha uzundur.

SANAYİ DEVRİMİ

Çocukların ve Kadınların Fabrika Yaşamına Girişi

Nedenler:

1. **Ekonomik:** Ücretlerin düşüklüğü nedeniyle sadece erkeğin/babanın getirdiği para ile geçinmek olanaksızdır.
2. **Teknik:** Makineleşme işbölümünü ve üretimin sadeleşmesini sağlayarak uzun yıllar tecrübe kazanma gereksinimini ortadan kaldırmıştır.

SANAYİ DEVRİMİ

Sınıf Savaşmaları:

- İngiltere'de 18. yüzyılın sonlarında ortaya çıkan ve genel oy hakkının tanınmasını öngören «Chartist» hareket, sendikacılığın temelini oluşturmuştur.

Kaynaklar

Cahit Talas (1990). Toplumsal Politika. İmge Kitabevi.

Georg Fülberth (2014). «Sanayi Devrimi». Kapitalizmin Kısa Tarihi içinde. Yordam Kitap.